

Informatienota voor de raad

Datum 17 januari 2023

Bijlage 1 - Stand van zaken van de startwijken

Startwijk Berkum Energieneutraal

Opzet van het project

Alle gebouwen in Berkum maken deel uit van een energieneutrale wijk, waarbij alle jaarlijks verbruikte energie vanuit de gebouwde omgeving duurzaam in de wijk¹ wordt opgewekt.

In het project Berkum Energieneutraal (BEN) werken Stichting Duurzaam Berkum (SDB), woningcorporaties, de gemeente, een heel aantal vrijwilligers en overige partners samen aan het doel om Berkum richting Energieneutraal te krijgen.

Dit heeft zich vertaalt in een aanpak met drie sporen: Spoor 1 gaat over het realiseren van de opwekking van de benodigde duurzame energie. Spoor 2 betreft het verduurzamen van de gebouwen. En spoor 3 gaat over het wijkenergiesysteem als alternatief voor aardgas. Voor het laatste spoor is een werkgroep opgericht met onder meer de netbeheerder, de woningbouwcorporaties, Stichting Milieuraad Zwolle, vertegenwoordiging van bewoners uit de wijk en de Stichting Duurzaam Berkum. Deze werkgroep heeft als doel het opstellen en laten vaststellen van het warmteplan.

Het komen tot een warmteplan gebeurt in een traject dat door de gemeente wordt getrokken. Samen met de betrokken partijen wordt momenteel een aantal wijkenergiesystemen doorgerekend. Begin 2023 zijn de berekeningen gereed en worden medio 2023 de resultaten aan de wijk voorgelegd om op te halen hoe de wijk hier over denkt. Dit gebeurt volledig transparant en de wijkbewoners hebben hierin een grote rol. Door middel van een Bewonersraadpleging in oktober 2023 willen we vanuit het project BEN de wijkbewoners een stem geven in de keuze voor het alternatieve systeem. Dit vormt dan de basis om het Warmteplan op te stellen. Afhankelijk van het gekozen wijkenergiesysteem is het streven om begin 2024 het concept warmteplan gereed te hebben.

Het participatieproces is een complex en intensief traject. Een Bewonersraadpleging als onderdeel van het participatief proces voor een Warmteplan is nieuw voor Zwolle en uniek in Nederland. Dit proces zal ons veel leren en input geven voor de nog op te stellen leidraad Warmteplannen voor de overige wijken in Zwolle. Berkum maakt hiermee haar status als proeftuin geheel waar.

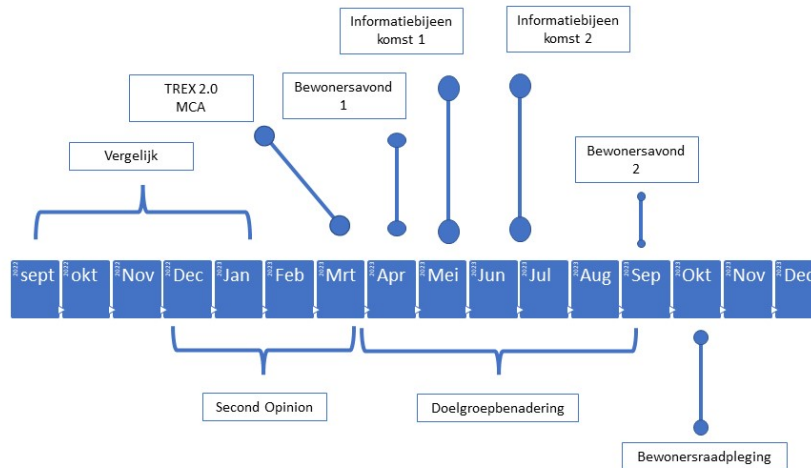
Proces warmteplan

De werkgroep is al een aantal jaren bezig om grip op deze complexe materie te krijgen. In 2019 is het Wijktransitieplan 2019-2020 opgeleverd met een eerste (technische) analyse van de wijk. Vervolgens is er een financieel model (TREX) en een multi-criteria model (MCA) ontwikkeld om de mogelijke wijkenergiesystemen met elkaar te vergelijken. Begin 2023 zijn de berekeningen en MCA-analyse gereed. Dat betekent dat we medio 2023 met de uitkomsten hiervan de wijk in gaan om op te halen hoe de wijkbewoners tegen de verschillende wijkenergiesystemen aankijken. In het proces van BEN hebben de partijen met elkaar afgesproken om transparant alle informatie met elkaar te delen en de bewoners ook een positie te geven in het proces tot een keuze voor het wijkenergiesysteem.

¹Voor de collectieve opwekking van energie wordt in eerste instantie gekeken naar het project gebied (Brinkhoek, Berkum, Veldhoek), mocht het noodzakelijk zijn dan wordt het aangrenzende gebied betrokken in het zoekgebied. Bron: Wijktransitieplan Berkum 2019

Datum 17 januari 2023

Proces Berkum-Bewonersraadpleging

Rol wijkbewoners

In het Klimaatakkoord is opgenomen dat het opstellen van een Warmteplan een participatief proces moet zijn. De mate van participatie wordt aan de gemeente overgelaten. Voor Berkum is besloten om vanaf dag één samen met de bewoners dit traject door te lopen. In de Zwolse Transitievisie Warmte 2020 is opgenomen als vertrekpunt dat iedereen gehoord moet worden. Voor BEN is bedacht om dit in de vorm van een Bewonersraadpleging te organiseren.

Het overgaan naar een duurzaam wijkenergiesysteem gaat niet alleen over wijkbewoners, maar ook over de klein zakelijke aansluitingen zoals winkels, stichtingen, kantoren, etc. Ook zij worden betrokken bij de Bewonersraadpleging. Voor het bedrijventerrein aan de Schrevenweg wordt een apart traject opgestart. Deze kan als een stand alone worden beschouwd. Dit conform de PAW-aanvraag.

Bewonersraadpleging

Een Bewonersraadpleging is een minder formele vorm om de standpunten op te halen. Er gelden geen wettelijke voorschriften zoals deze wel voor bijvoorbeeld een referendum gelden.

Zwolle kent een Referendumverordening 2010 ([Referendumverordening \(overheid.nl\)](#)). Deze verordening gaat over het feit dat kiezers een over een door de raad te nemen besluit een verzoek kunnen doen tot het houden van een referendum. De Bewonersraadpleging gaat over het ophalen van meningen van de wijkbewoners over het wijkenergiesysteem dat verwerkt wordt tot het maken van een keuze en deze wordt dan voorgelegd met een Warmteplan aan de raad. De verordening is dus niet van toepassing.

Het resultaat van de raadpleging, de mening van de wijkbewoners, is een advies. Op basis van dit advies wordt door Stichting Duurzaam Berkum (SDB) en gemeente aan het college de keuze van het

Datum 17 januari 2023

wijkenergiesysteem voorgelegd en de te volgen stappen om tot een Warmteplan te komen. Ook de overige betrokken partijen zoals woningcorporaties en netbeheerder zijn partner in dit proces.

Risico's

Een bewonersraadpleging schept verwachtingen bij de bewoners. Daarom is een goed communicatieproces een voorwaarde. Samen met de betrokken partijen wordt hier veel aandacht aan besteed. Wat verwachten we van de bewoners en welke impact heeft deze bewonersraadpleging? Daarnaast maken de huidige energiemarkt en materiaalprijzen het lastig om eenduidige uitspraken te doen bij het vergelijken van de diverse wijkenergiesystemen. Deze situatie wordt in de communicatie benoemd en meegenomen door middel van scenario's.

Startwijken Holtenbroek en Aa-landen

Opzet van het project

Vanaf ongeveer 2017 is de kans voor warmte uit de geothermiebron in Zwolle Noord onderzocht. In Holtenbroek en Aa-landen werkt men al een paar jaar aan de uitwerking van de technische kant hiervan. Dit doen we vanuit het kernteam van de gemeente in samenwerking met de ontwikkelaar van de geothermiebron en de potentiële grote afnemers (de woningcorporaties, Deltion college en de Van der Capellenschool). Over de mogelijkheden en locatie van de geothermiebron zijn in de afgelopen jaren meerdere wijkbijeenkomsten geweest in Holtenbroek en Aa-landen.

In 2022 zijn we breder aan de slag gegaan met de warmtetransitie in de wijken naast het technische spoor. Er is een projectgroep opgericht dat de komende jaren aan de slag gaat in de wijken met de bewoners om de warmtetransitie onder de aandacht te brengen en stappen te zetten naar een aardgasvrij-ready en uiteindelijk een aardgasvrij Holtenbroek en Aa-landen. De projectgroep bestaat naast de gemeente uit Travers Welzijn, Enexis en de drie woningcorporaties SWZ, deltaWonen en Openbaar Belang. Ook de bewonersinitiatieven Duurzaam Holtenbroek en Groene Aa zijn betrokken. De projectgroep zit gelijkwaardig aan tafel en geeft samen het proces vorm. De projectgroep is overkoepelend voor de beide wijken, omdat het grootste deel van de betrokken partners gelijk is en er overlap zit in de mogelijke warmte alternatieven. Beide wijken kennen een eigen communicatie- en participatietraject afgestemd op de wijk en ook allebei een eigen warmteplan.

In 2023 zal in de warmteplannen het al lopende technische spoor van het warmtenet samen komen met de andere belangrijke onderwerpen van het warmteplan. We kijken immers breed naar alle mogelijke alternatieve warmtesystemen die interessant zijn voor de wijken, evenals de bijbehorende isolatieopgave, het korte en lange termijn handelingsperspectief voor gebouweigenaren, de ruimtelijke inpassing van de warmtesystemen, hoe we iedereen mee kunnen nemen in de transitie en in gezamenlijkheid initiatieven kunnen ontwikkelen die daarbij helpen.

Proces warmteplan

Het proces om met de brede groep stakeholders in de wijk na te denken over de warmtetransitie in Holtenbroek en Aa-landen is pas in de tweede helft van 2022 opgestart. Met de projectgroep hebben we voor beide wijken een plan van aanpak opgesteld. Dit is het startpunt (fase 1) om in de wijk met bewoners en anderen het gesprek te gaan voeren in 2023.

Datum 17 januari 2023

De voorbereidingsfase, fase 1, is in 2022 afgerond met een plan van aanpak waar de projectgroep zich aan verbonden heeft. Onderdeel van het plan van aanpak is een wijkanalyse. In Q1 2023 starten we met fase 2, waarbij we de wijk breed gaan meenemen en betrekken in het proces. Die fase sluiten we af met twee projectplannen, die we ondertekenen met de projectgroepleden en waar de ambities en doelstellingen helder staan omschreven. In Q2 starten we met fase 3 en gaan we aan de slag met het schrijven van het warmteplan, waarin keuzes worden gemaakt ten aanzien van de mogelijke warmte alternatieven, isolatiestrategie en de uitvoeringsperiode. Eind 2023 willen wij de warmteplannen voorleggen aan het college om vast te stellen. Hieronder staat de fasering beschreven. Dit is conform het stappenplan van het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW).

Rol wijkbewoners

Tot nu toe zijn de wijkbewoners in Holtenbroek en Aa-landen nog niet breed meegenomen. In voorgaande jaren zijn er enkele informatiebijeenkomsten geweest over de mogelijkheden van het geothermie warmtenet. Tevens zijn er vanuit diverse hoeken acties geweest over het verduurzamen van woningen en energiebesparing. Dit jaar zijn er meerdere gesprekken geweest met bewoners van Duurzaam Holtenbroek en Groene Aa. Travers Welzijn en de wijkmanagers/regisseurs zijn een belangrijke verbindende schakel naar de wijk en voeren als onderdeel van de projectgroep een groot deel van de communicatie en participatie de komende jaren uit. We kiezen voor een mix van algemene communicatie en doelgroepgerichte communicatie en participatie, afgestemd op de diverse doelgroepen.